

Párhuzamok a magyar és a balti finn népi imádságokban, ráolvasásokban

Ahol két kultúra találkozik és hosszú ideig érintkezik, ott azok kölcsönösen hatnak egymásra. A kölcsönhatás olyan erős is lehet, hogy a két, eredetileg tartalmában, szellemiségében akár ellenkező irányú kultúra elemei beépülhetnek egymás struktúrájába. Nyelvi kapcsolatok elemzése azt mutatja, hogy a gazdaságilag, kulturális erősebb, magasabb presztízsű közösség nyelve nagyobb hatást fejt ki a szomszédos nyelv(ek)re, mint fordítva. A vallási viszonyokat tükröző népköltészetben – az itt és most vizsgált anyag alapján – nehezen állapítható meg hasonló dominancia.

Pogány és keresztény motívumok keveredése végbemehet spontán módon, éppen a hiedelemvilág és a tételes vallások elemeinek megfeleltethetősége okán. (Ez felvethet ugyan elvi szinten olyan problémákat, hogy a „pogány” hiedelemvilág szereplőit milyen mértékben lehet azonosítani a keresztény vallás aktoraival, lásd a mari *jumo* '(nagy) isten' kifejezésnek a keresztény vallás *istenével* való azonosítás körüli vitát, ám a vallását gyakorló, a népköltészetet alkotó és művelő nép körében ez valószínűleg nem jelentett nagy gondot.)

Pogány és keresztény motívumok keveredése lehet tudatos cselekvés, szerkesztés eredménye is. Ezt látjuk a Kalevala esetében, ahol az 50. énekben nyilvánvaló a kereszténység megjelenése. A hiedelemvilág és a vallás elemei itt nem fonódnak össze, hanem két külön világot képviselnek, melyek közül az új le fogja gyúrni a régít.

Egészen más a helyzet a nem iskolázott, s valószínűleg a maga kettős belső világát eposzi méreteken kivetítő népi énekes, a szetu Anne Vabarna esetében, aki Peko-ról, a szetuk természetistenéről olyan művet alkotott, amelyben a pogány isten születésétől kezdve szoros kapcsolatban áll az (ortodox) keresztény vallás központi alakjaival, Jézussal és Szent Máriával.

Ez a szimbiózis jellemzi a pogány hiedelemvilág elemeit tartalmazó népi imákat, bár akár úgy is fogalmazhatunk, hogy a pogány imákat szövük át a keresztény vallás elemei.

Valószínűleg általános érvényű jelenségről van szó, amely az Erdélyi Zsuzsa gyűjtötte, feldolgozta és kiadta archaikus magyar népi imádságokra éppúgy jellemző, mint a balti finnek népi imáira. Az előadás ezt a párhuzamosságot mutatja be, némi kitekintéssel más finnugor népek imáira is.